

Organizarea sistemului judiciar și a instanțelor judecătorești din Turcia. Scurtă introducere în activitatea YARSAV

*Dr. Mehmet Ruşen Gültekin,
procuror, Parchetul General Ankara*

Generalități

Sistemul democrației pluraliste bazat pe principiul separației puterilor în stat se regăsește în Turcia, fiind consacrat de Constituție. Republica Turcia are, potrivit Constituției, o structură statală, centralizată și unitară.

În sistemul nostru, bazat pe consacrarea la cel mai înalt nivel normativ a principiului separației puterilor în stat, independența puterii judecătorești este, potrivit Constituției, un principiu fundamental, iar funcțiile puterii judecătorești sunt îndeplinite de către instanțe independente.

Principiul supremației dreptului este fundamental pentru Turcia. Principalele trei caracteristici ale acestui principiu consacrate de terminologia constituțională sunt „democrația, laicizarea, statul social de drept”. În acest context, se impune să subliniem că sistemul de drept laic a fost instituit încă din anul 1926.

* * *

Turcia a aderat la Consiliul Europei în anul 1950 și a semnat Convenția Europeană a Drepturilor Omului în anul 1952. Dreptul persoanelor fizice de a se adresa Curții Europene a Drepturilor Omului a fost aprobat din 1987. Jurisdicția Curții Europene de la Strasbourg a fost acceptată din 1990. În litigiile deduse Curții Europene a Drepturilor Omului nu s-a pus accentul pe dependența instanțelor turcești din

perspectiva dreptului la un proces echitabil. Numai în situația Curților Securității Naționale s-a apreciat că prezența unui judecător militar în compunerea acestor instanțe încalcă Convenția, după cum rezultă din hotărârea pronunțată de Curte în cauza Incal vs. Turcia, din data de 9 iunie 1998. Această neconcordanță cu drepturile fundamentale consacrate de Convenție a fost înlăturată din această perspectivă prin modificarea Constituției în anul 1999. Aceste instanțe au fost ulterior desființate.

* * *

Supremația dreptului și principiile sale sunt puse în practică în Turcia în cel mai adevărat sens al cuvântului. În acest context structurile puterii judecătorești sunt independente. Colaborarea activă în materia asistenței judiciare internaționale, pe baze de reciprocitate, precum și în materie de extrădare vine să susțină afirmația anterioară.

Organizarea instanțelor

Puterea judecătorească în Turcia poate fi privită ca divizată în patru secțiuni, respectiv puterea judecătorească ordinară, de drept comun, puterea judecătorească administrativă, cea constituțională și cea militară.

* * *

Jurisdicțiile ordinare (de drept comun) sunt alcătuite din instanțe și parchete.

Instanțele pot fi împărțite pe materii, precum instanțe civile și instanțe penale.

Instanțele civile sunt Instanțe de pace de drept comun (Civil Courts of Peace), Instanțe comune civile (General Civil Courts), Instanțe comerciale (Commercial Courts), Instanțe de dreptul muncii (Labor Courts), Instanțe de contencios administrativ (Land Registration Courts), Instanțe de dreptul familiei (Family Courts), Instanțe de proprietate intelectuală și drepturi de proprietate industrială (Intellectual and Industrial Property Rights Courts), Instanțe de dreptul consumatorilor (Consumer Courts), Instanțe de executare (Enforcement Courts).

Instanțele penale sunt alcătuite din Instanțe ale judecătorilor de pace (Justice of the Peace Courts), Instanțe de jurisdicție penală generală (Courts of General Criminal Jurisdiction), Instanțe penale privind infracțiuni grave (Heavy Penal Courts), Instanțe penale de jurisdicție extinsă privind infracțiuni grave (Heavy Penal Courts of Extensive Jurisdiction), Instanțe penale de proprietate intelectuală și dreptul proprietății industriale (Intellectual and Industrial Property Rights Criminal Courts), Instanțe de executare penală (Enforcement Criminal Courts), Instanțe de executare a hotărârilor judecătorești (Courts of Execution of Judicial Sentences), Instanțe privind delictul săvârșite de minori (Juvenile Courts), Instanțe privind infracțiuni grave săvârșite de minori (Juvenile Heavy Penal Courts).

Parchetele sunt alcătuite din procurori șefi și procurori. În fiecare provincie, sunt numiți un procuror șef și atâția procurori câți sunt necesari. În comitatele unde funcționează o Instanță penală privind infracțiuni grave, funcționează și procurori șefi. Parchetele sunt organizate în mod separat de instanțe. Nu există un Parchet General.

Deși a intrat în vigoare o lege privind constituirea de instanțe de apel, aceste instanțe nu funcționează încă.

* * *

Hotărârile instanțelor ordinare sunt verificate în ceea ce privește legalitatea de către Curtea de Casație, care este instanța supremă (Înalta Curte).

Jurisdicțiile administrative sunt alcătuite din curți administrative de primă instanță (First Instance Administrative Courts), instanțe fiscale (Tax Courts), curți administrative regionale (Regional Administrative Courts) și Consiliul de stat (The Council of State). Aceste instanțe

analizează actele și activitățile administrative și verifică legalitatea acestora.

* * *

Curtea Constituțională îndeplinește funcția de instanță supremă în materia jurisdicției constituționale. Această instanță analizează legalitatea deciziilor parlamentului și conformitatea legilor cu Constituția, statuează asupra desființării partidelor politice, precum și asupra legalității fondurilor obținute de către partidele politice și asupra procedurilor în care se angajează acestea. Mai mult decât atât, Curtea Constituțională are, în mod similar Curții Supreme, jurisdicție exclusivă asupra Președintelui Republicii, primului ministru, miniștrilor și a judecătorilor Înaltei Curți în ceea ce privește faptele săvârșite de către aceștia în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

* * *

Curțile militare de primă instanță (The Military Courts of First Instance) și Curțile disciplinare (Discipline Courts) exercită funcții de jurisdicție militară. În această materie funcționează ca instanțe supreme Înalta Curte Militară de Apel (Military High Court of Appeals) și Înalta Curte Militară Administrativă de Apel (High Military Administrative Court of Appeals).

Aceste instanțe judecă infracțiuni săvârșite de membrii armatei, infracțiunile săvârșite de aceștia împotriva membrilor armatei, plus infracțiunile săvârșite în zonele militarizate și infracțiunile săvârșite în legătură cu serviciul și îndatoririle militare.

În Turcia există șase înalte curți:

- Curtea Constituțională (potrivit art. 146 din Constituție)
- Curtea de Casație (potrivit art. 154 din Constituție)
- Consiliul de Stat (potrivit art. 155 din Constituție)
- Înalta Curte Militară de Apel (potrivit art. 156 din Constituție)
- Înalta Curte Militară Administrativă de Apel (potrivit art. 157 din Constituție)
- Curtea Litigiilor de Jurisdicție (potrivit art. 158 din Constituție)

Hotărârile judecătorești pronunțate de instanțele ordinare sunt revizuite de Curtea de Casație, iar hotărârile pronunțate de instanțele administrative sunt revizuite de Consiliul de Stat prin intermediul apelului. Hotărârile pronunțate

de instanțele militare sunt de asemenea revizuite de Înalta Curte Militară de Apel prin intermediul căii de atac a apelului.

Înalta Curte Militară Administrativă de Apel nu revizuieste hotărâri ale unei jurisdicții inferioare, deoarece nu există instanțe inferioare în această materie, dar soluționează litigiile privind procedurile administrative militare.

Curtea Litigiilor de Jurisdicție soluționează disputele dintre instanțele ordinare, cele administrative sau cele militare privind competența.

* * *

Înaltul Consiliu al Judecătorilor și Procurorilor are competența de a decide în toate problemele privind transferul, promovarea judecătorilor și procurorilor, precum și drepturile specifice tuturor angajaților, de care beneficiază deopotrivă judecătorii și procurorii. Ministrul Justiției și sub-secretarul său de stat sunt membri de drept ai Consiliului. Dintre ceilalți membri ai Consiliului, trei sunt numiți de către Președintele Republicii dintr-o listă alcătuită de Înalta Curte de Apel dintre judecătorii care activează la această instanță, și doi membri sunt numiți dintr-o listă alcătuită de Consiliul de Stat. Consiliul este alcătuit din șapte membri, și, în afară de cei cinci membri aleși astfel cum am arătat mai sus, mai sunt aleși încă cinci membri alternativi, urmându-se aceeași procedură. În plus, Consiliul alege membrii Curții de Casație și ai Consiliului de Stat.

Președintele Curții de Casație și cel al Consiliului de Stat sunt aleși de către Adunarea Generală a judecătorilor acestor instanțe.

Președintele Curții Constituționale este ales de către Curte dintre membrii săi. O parte dintre membrii acestei instanțe sunt judecători de la Înaltele Curți, alții sunt profesori universitari, avocați și înalți funcționari publici. Lista candidaților ce urmează a fi aleși din partea Înalțelor Curți este alcătuită de aceste instanțe. Toți membrii acestei Curți sunt aleși de către Președintele Republicii.

Activitatea YARSAV

Constituția Turciei a fost modificată în anul 1995 ca urmare a procesului de aderare la Uniunea Europeană. Intrarea în vigoare a unei noi Legi a asociațiilor în 2004, ca urmare a modificărilor aduse Constituției a abrogat interdicția asocierii judecătorilor și procurorilor.

În data de 26.06.2005 un număr de 501 de judecători și procurori au fondat, pe baza legislativă sus-menționată, Uniunea Judecătorilor și Procurorilor, abreviată YARSAV.

YARSAV a fost organizată ca asociație profesională. Scopul ei este să militeze pentru încetățenirea principiilor și regulilor universal recunoscute referitoare la independența puterii judecătorești, asigurarea siguranței justiției ca serviciu public, alte probleme ale justiției.

Membrii fondatori ai YARSAV sunt judecători și procurori de la instanțe și parchete de toate nivelurile, aparținând fie jurisdicțiilor de drept comun, fie celor administrative, fie celor constituționale, inclusiv de la Înalta Curte.

Dintre cei 501 membri fondatori ai YARSAV, un număr important erau judecători de la cele mai înalte jurisdicții, 96 de judecători de la Curtea de Casație și 21 de judecători de la Consiliul de Stat (în prezent la Curtea de Casație activează un număr de 240 judecători, iar la Consiliul de Stat un număr de 96 judecători). Mai mult decât atât, 8 dintre cei 10 membri aleși ai Înaltului Consiliu al Judecătorilor și Procurorilor erau membri fondatori.

Ceilalți membri fondatori erau reprezentați de judecători și procurori din toate regiunile Turciei, fără excepție. YARSAV își propune să reprezinte toți judecătorii și procurorii din Turcia, iar structura membrilor reflectă acest lucru.

Membrii YARSAV nu sunt numai judecători, ci și procurori. În Turcia, schimbarea funcției de judecător cu cea de procuror și invers este posibilă fără nicio condiționare și fără să fie formulată vreo cerere în acest sens. În consecință, s-a hotărât ca judecătorii și procurorii să fie reuniți sub același „acoperiș”, luându-se în considerare actuala structură a puterii judecătorești. (În acest context ar fi utilă precizarea că, indiferent de schimbarea funcțiilor, persoanele care au exercitat funcția de judecată într-un proces nu pot participa ca procurori în același proces. În mod similar, persoanele care au exercitat funcția de acuzare ca procurori într-un proces nu pot exercita funcția de judecată în același proces.)

YARSAV este o organizație non-politică, singura condiție pentru ca o persoană să fie membru YARSAV este să fie judecător sau procuror. Toți cei care îndeplineau această condiție au fost acceptați ca membri.

Numărul membrilor Uniunii este actualmente de 1230, dar în Turcia, în prezent sunt aproape

11000 de judecători și procurori în funcție și nu mai există nicio altă asociație organizată în același domeniu.

Cea mai importantă cauză a numărului mic de membri ai asociației a reprezentat-o atitudinea nedreaptă și restrictivă pe care a manifestat-o Ministerul Justiției după fondarea asociației.

Niciunui dintre judecătorii care exercitau funcții de conducere administrative la Ministerul Justiției nu i s-a permis să fie membru al asociației din cauza constrângerilor administrative.

Atât Guvernul cât și Ministerul Justiției au afirmat în discursurile politice și în angajamentele politice față de Uniunea Europeană că au eliminat restricțiile aduse libertății de asociere a judecătorilor și procurorilor.

Totodată, au început să pună bazele unei alte organizații profesionale cu caracter de autoritate publică imediat după fondarea YARSAV.

Scopul acestor măsuri era clar: împiedicarea accederii în calitate de membru al YARSAV.

Nedumerit de faptul că, și după adăugarea într-un proiect legislativ a unui articol pentru suprimarea YARSAV, aceasta a continuat să se dezvolte, Ministerul Justiției a încercat să blocheze extinderea asociației prin declarații și zvonuri.

Cu toate acestea, în răspunsurile date în „Raportul privind vizita consultativă” al Uniunii Europene, elaborat în anii 2004-2005, Ministerul Justiției a afirmat că nu există niciun fel de restricții în calea libertății de asociere a judecătorilor și procurorilor.

Pe măsură ce YARSAV se dezvolta, afirmându-se dreptul la asociere, atitudinea și conduita Ministerului Justiției s-au concretizat în împiedicarea exercițiului acestei libertăți.

*
* *

După constituirea YARSAV, Ministerul Justiției a trimis Ministerului de Interne un aviz consultativ, din care se putea deduce ideea că, deși nu exista niciun impediment legal, asocierea judecătorilor și procurorilor era interzisă.

Vă oferim în continuare câteva exemple de atacuri concrete împotriva libertății de asociere:

După corespondența purtată cu Ministerul Justiției, Ministerul de Interne a notificat YARSAV în data de 28.08.2006, prin intermediul Guvernatorului Ankarei, că judecătorii și procurorii nu se pot organiza în asociații.

Apărarea independenței puterii judecătorești este o îndatorire a statului.

Activitățile desfășurate de YARSAV în materia independenței puterii judecătorești și siguranței asigurării justiției ca serviciu public erau nelegale. Constituția unei asociații de judecători și procurori era interzisă.

Excluderea judecătorilor și procurorilor care fondaseră asociația era necesară. Asociația nu ar trebui să desfășoare activități în domeniul problemelor justiției.

Nerespectarea acestei solicitări formale a Guvernatorului Ankarei, care este reprezentantul local al Ministerului de Interne, a dat naștere unui proces de anihilare a asociației prin intermediul unui litigiu civil, potrivit Codului Civil al Turciei.

YARSAV a împiedicat această încercare de anihilare prin formularea unei acțiuni la cea mai înaltă instanță administrativă, Înalta Curte Administrativă (Consiliul de Stat) prin intermediul căreia a obținut suspendarea executării, iar după un lung proces, Înalta Curte a decis că asociația fusese legal constituită.

În timpul desfășurării acestui proces, YARSAV a ținut o Adunare Generală și și-a constituit prin alegeri libere structurile administrative, în data de 26.11.2006.

De această dată, Ministerul de Interne, pe motive complet neîntemeiate, a susținut că YARSAV nu putea iniția o Adunare Generală, astfel încât era necesară anularea deciziei acestei adunări. Totodată, a obținut în februarie 2007 începerea urmăririi penale față de Președintele YARSAV, care convocase Adunarea Generală. Aceste cercetări penale care nu aveau niciun temei legal au fost întreprinse de către Parchetul din provincia Sincan, în baza unei însărcinări date de către Ministerul de Interne. Cercetările s-au finalizat cu o soluție de scoatere de sub urmărire penală, deoarece Parchetul din provincia Sincan a concluzionat că Adunarea Generală fusese convocată în mod legal.

Ulterior, Ministerul Justiției a avut ideea de a constitui o „contra-organizație”, sens în care a inițiat un proiect legislativ pe care l-a supus dezbaterii parlamentului în februarie 2007. Acest proiect legislativ preconiza desființarea asociațiilor judecătorilor și procurorilor, urmărindu-se desființarea YARSAV. Potrivit acestui proiect legislativ, judecătorii și procurorii putea fi membri doar ai unei organizații profesionale constituite prin lege. În perspectiva oferită de Ministerul Justiției, asociația respectivă întrunea caracteristicile unei autorități publice.

Ca urmare a sfârșitului sesiunii parlamentare, la sfârșitul anului 2007, acest proiect legislativ a fost abandonat.

Între timp, Ministerul de Interne a formulat o cerere în contradictoriu cu YARSAV în fața Parchetului Ankara, pe motiv că aceasta nu procedase la excluderea judecătorilor și procurorilor în funcție din rândurile membrilor săi, și desfășura în continuare activități în domeniul problemelor justiției. (Și această investigație demarată la solicitarea Ministerului de Interne și cu sprijinul Ministerului Justiției s-a finalizat cu un nou succes al asociației, întrucât cererea inițiată în vederea desființării YARSAV pe motivele sus-menționate a fost respinsă de către Parchet).

Înțelegând dificultățile legale ce puteau apărea în încercarea de a desființa YARSAV în fața instanțelor judecătorești, pe căi legale, voința politică s-a materializat în introducerea unui articol 30 în proiectul de revizuire a Constituției prin care se intenționa restrângerea dreptului de asociere al judecătorilor și procurorilor.

Din nefericire, Guvernul și Ministerele poartă un adevărat război nedrept cu YARSAV, ceea ce demonstrează dorința de a continua comportamentul și atitudinea contrară independenței justiției, iar această atitudine și acest comportament al autorităților împiedică exercițiul efectiv al dreptului la asociere al judecătorilor și procurorilor.

*
* *

Proiectul de modificare a Constituției promovat în 2007 a fost prezentat Turciei ca o lege ce promovează și asigură libertățile fundamentale, însă își dezvăluie caracterul autocrat prin prevederi abil ascunse de natură să afecteze dreptul la asociere al judecătorilor și procurorilor.

Din păcate, YARSAV este astăzi văzută de către puterea politică ca un obstacol, deși singurul său scop este acela de a contribui la îmbunătățirea și dezvoltarea puterii judecătorești prin promovarea drepturilor persoanelor și a drepturilor fundamentale ale omului.

YARSAV se confruntă cu acte și procese cu care judecătorii și procurorii nu s-au confruntat în timpul loviturii de stat din 12 septembrie 1980. Deși este singura organizație civilă a judecătorilor și procurorilor, YARSAV nu este acceptată din punct de vedere oficial de către Președintele Republicii, Guvern sau Ministerul Justiției.

YARSAV, asociație care tinde spre îndeplinirea obiectivelor statutare asumate, este în mod constant supusă presiunilor administrative într-o continuă luptă pentru existență, împiedicându-se astfel eficacitatea activității sale.

În data de 29.11.2007, proiectul legislativ care stipula, printr-una dintre prevederile sale, desființarea YARSAV, a fost pus din nou pe agenda dezbaterilor parlamentare.

A fost votat de către majoritatea membrilor partidului de guvernământ după ce a fost discutat în Comisia Parlamentului Turciei, respectiv în Comisia pentru Armonizarea Legislației cu cea a Uniunii Europene, deși Secretariatul General al Turciei pentru Uniunea Europeană, care are obligația de a finaliza armonizarea legislației interne cu cea a Uniunii Europene s-a opus acestui proiect legislativ.

Acest proiect legislativ urmează a fi discutat în Comisiile privind Constituția și Justiția din cadrul Parlamentului Turciei, de asemenea. După terminarea acestor etape, proiectul legislativ va fi pus pe ordinea de zi și supus dezbaterilor în Parlament, iar dacă proiectul va fi adoptat, YARSAV va fi prima persoană juridică desființată prin lege din 1981, anul următor loviturii de stat, până în prezent.

Până acum acest lucru nu s-a întâmplat, însă Guvernul a afirmat, în Programul Național privind armonizarea cu aquis-ul comunitar și aderarea la Uniunea Europeană că intenționează să facă toate demersurile pentru ca acest proiect legislativ să fie adoptat și să intre în vigoare în ultimul trimestru al anului 2008.

YARSAV s-a obișnuit să activeze și să se manifeste în asemenea condiții opresive, și încearcă să stopeze astfel de atitudini nedemocratice față de societatea civilă și organizațiile neguvernamentale, prin aducerea în atenția opiniei publice a problemelor din acest domeniu și intensificarea percepției publice asupra acestor probleme, făcând apel la dreptul său de a se adresa justiției pentru a combate astfel de încălcări.

În plus, niciun fel de facilități nu sunt acordate reprezentanților YARSAV pentru a se permite funcționarea promptă și eficientă a asociației, contrar articolului 6 al Convenției privind relațiile de serviciu (ca serviciu public) de către instituțiile pentru care lucrează.

YARSAV s-a constituit ca formă de manifestare a dreptului judecătorilor și procurorilor la asociere, și este hotărâtă să își continue eforturile

și lupta pentru a rezolva problemele puterii judecătorești.

YARSAV nu este o asociație formală, ceremonială. Cunoaște importanța unei puteri judecătorești cu adevărat independente pentru progresul și bunăstarea unei națiuni. În demersurile sale, respectă independența puterii judecătorești și seriozitatea profesiilor membrilor săi, dovedindu-și propria seriozitate în domeniu prin acțiunile sale. Deoarece este o asociație de juriști, acționează juridic.

* * *

Până în prezent a introdus mai mult de 30 de acțiuni împotriva unor demersuri neconstructive de natură a îngreuna independența și eficacitatea puterii judecătorești.

Iată câteva exemple de acte care au determinat astfel de acțiuni din partea asociației:

- cererea de anulare a unui regulament prin care se confereau Ministerului Justiției, în materia selecției candidaților judecători și procurori, competențe nelegale
- cererea de anulare a unui act administrativ prin care Ministerul Justiției numea un număr de 500 de candidați ca judecători și procurori
- cererea de anulare a unui act administrativ al Guvernatorului Ankarei prin care se stipula desființarea YARSAV
- cererea de anulare a unor sentințe în temeiul art. 4 și al art. 6 din Regulamentul privind Asociațiile
- cererea de anulare a unor modificări aduse regulamentului privind candidații la profesia de judecător sau procuror
- cererea de anulare a unui mandat emis de Ministerul Justiției prin care se prevedea că procurorii șefi exercită controlul asupra deciziilor procurorilor prin intermediul unei rețele judiciare denumite UYAP
- anularea articolelor din Statutul Comitetului de Investigare din cadrul Ministerului Justiției prin care se prevedea în contradicție cu legea și

Constituția posibilitatea de a interveni în mod inadecvat în procedurile judiciare

- anularea regulamentului care prevedea o distribuire nedreaptă a computerelor noi printre judecătorii care activau la diferite niveluri ale sistemului judecătoresc

- revenirea asupra unor criterii neobiective în selectarea candidaților la profesia de judecător sau procuror, criterii propuse de către Ministerul Justiției într-un anunț

- trei cereri către Înaltele Curți (de drept comun și administrativă) și către Academia de Justiție pentru a da publicității conținutul hotărârilor judecătorești din rețelele de calculatoare interne

- cererea de anulare a unor articole lipsite de obiectivitate din Regulamentul privind Academia de Justiție, instituția abilitată să instruiască viitorii judecători și procurori

- cererea de anulare a unor decizii ale anumitor instanțe care permiteau interceptări telefonice injuste la nivel național, ceea ce contravenea drepturilor fundamentale ale omului

Astfel de cereri sau litigii inițiate de către YARSAV și deduse instanțelor judecătorești au deranjat, în mod evident, autoritățile, care până în prezent își desfășurau activitatea în domeniul justiției fără nicio restricție, într-o manieră discreționară.

Cu toate acestea, noi sperăm că vor învăța împreună cu YARSAV, să colaboreze cu organizațiile non-guvernamentale. În zilele noastre, aceste autorități își desfășoară activitatea cu mult mai multă prudență, și acordă mult mai multă atenție acțiunilor lor, pentru a nu încălca regulile ce consacra independența puterii judecătorești.

Site-ul web al Asociației poate fi accesat la următoarea adresă: www.yarsav.org.tr.

Traducere realizată de Angelica Cruceanu